

Motion till riksdagen

1987/88:Jo206

av Lars Ernestam m. fl. (fp)

om rennäringen

Det är synnerligen angeläget att riksdagen beslutar om en omprövning av den statliga rennäringsspolitiken. Gällande lag, om vilken riksdagen beslöt 1971, är i behov av reformering. Den nu förda rennäringsspolitiken grundar sig inte på en helhetssyn på samerna som folk eller det nära och oupplösliga sambandet mellan kultur, näring och marker. Samerna utgör en etnisk minoritet, som i egenskap av ursprunglig befolkning intar en särskild ställning både gentemot majoritetsbefolkningen och andra minoritetsgrupper. Den samiska kulturen har emellertid genom århundraden på grund av samhällets tryck utsatts för stora påfrestningar både ekonomiskt och kulturellt. Det är viktigt att vi genom de statliga insatserna garanterar samerna deras kulturella särart.

En statlig rennäringsspolitik

Riksdagen har inte tidigare haft underlag för en samlad genomgång av den statliga rennäringsspolitiken. Detta underlag finns nu i och med att rennäringsskommittén i sitt betänkande *Rennäringens ekonomi* (SOU 1983:67) har redovisat olika reformförslag, grundade på en genomgång av den hittills förda rennäringsspolitiken.

Kommittén fann att denna måste konkretiseras och angav fyra delmål grundade på att, som kommittén angav det: "Sverige inom ramen för ett mångkulturellt samhälle har förpliktelser att visa respekt för samisk kultur och samiska näringar och ge utrymme för samerna att bestämma och påverka sin livssituation utifrån samiska värderingar".

De av kommittén redovisade delmålen formulerades enligt följande:

Minoritetspolitiskt mål, som innebär att rennäringen är en förutsättning för den samiska kulturen och därför måste förbli en samisk näring.

Regionalpolitiskt mål, som innebär att bosättning och sysselsättning i de samiska bosättningsområdena upprätthålls.

Näringspolitiskt mål, som innebär en rationell och lönsam produktion inom näringen baserad på de för näringen bestämmande förhållandena och genom tillvaratagande av naturresurser.

Inkomstsmål, som innebär att rennäringssutövarna skall ha en ekonomisk och social trygghet och standard i arbetet, som inte avviker från vad som gäller i samhället i övrigt.

Det är anmärkningsvärt att regeringen inte följt upp rennäringskommitténs arbete och betänkande i en samlad proposition. Riksdagen har därigenom inte varit i tillfälle att behandla frågorna. Vi anser att detta bör ske och att en proposition föreläggs riksdagen. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Avsaknaden av en genomarbetad statlig rennäringspolitik sätter sin prägel på de förslag om framlägg i budgetpropositionen beträffande rennärigen. Detta gäller dels konsekvenserna av kärnkraftsolyckan i Tjernobyl, dels uppräknigen av prisstödet. Vi finner därför anledning att redovisa kompletterande uppgifter och förslag.

Konsekvenserna av kärnkraftsolyckan i Tjernobyl

Förutsättningarna för de samiska näringarna – inte bara renskötseln utan även fisket m. m. – har radikalt påverkats av kärnkraftsolyckan i Tjernobyl. Det har varit av stort värde att inte minst samerna och renskötseln kunnat påräkna en stark uppslutning från samhällets sida och att näringens utövare liksom slakteri- och förädlingsföretag m. fl. kan hållas ekonomiskt skadeslösa till följd av kärnkraftsolyckan. De åtgärder som vidtagits torde i allt väsentligt ha varit effektiva, och det viktiga är nu att de berörda kan känna långsiktig trygghet i att åtgärder vidtas så länge behov därav föreligger.

Mot denna bakgrund finner vi det oroande, då regeringen under anslaget Ersättning på grund av radioaktivt nedfall (B 10) beträffande fortsatta ersättningar för olika skador och åtgärder skriver: "I vilken utsträckning som ersättningar kan komma att behöva lämnas även budgetåret 1988/89 är nu inte känt." Så till vida kan propositionens beskrivning godtas som att beloppet inte är känt, men någon tvekan får inte råda om statens ansvar att även i fortsättningen svara för ersättningar för merarbete, inkomstbortfall och annat som sammanhänger med konsekvenserna av kärnkraftsolyckan. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

I det stora flödet av åtgärder, ekonomisk kompensation m. m. är det lätt att den enskilda människan glöms bort. Detta har uppmärksammats av Svenska samernas riksförbund (SSR), som tillsammans med socialmedicinska institutionen vid Umeå universitet utarbetat en plan för undersökning av Tjernobyl-katastrofens effekter för den enskilda människan i berörda områden. Syftet med utredningen är att enskilda människor – såväl samer som glesbygdsbefolkning i övrigt – skall få redovisa sin upplevelse av katastrofens effekter på dem själva och på deras sociala miljö. I en framställning till socialdepartementet skriver SSR och socialmedicinska institutionen bl. a.: "Det förhållandet att alla de drabbade kommer till tals på ett standardiserat sätt (dvs. genom undersökningen) har ett värde i sig. De kunskaper om generella drag i reaktionerna som den vetenskapliga bearbetningen ger kan förväntas förbättra de åtgärder som vidtas för att lindra katastrofens verkningar".

Regeringen (miljö- och energidepartementet) beslutade den 17 december 1987 att avslå framställningen om 800 000 kr. för att kunna genomföra undersökningen. Vi finner det utomordentligt angeläget att de berörda människorna inte glöms bort och samtidigt att samhället i stort får en

information om hur en katastrof av detta slag påverkar befolkningen. Undersökningen har således ett värde såväl för de berörda som för samhället, varför vi finner det i högsta grad motiverat att budgetmedel anslås för att kunna genomföra undersökningen.

Mot. 1987/88
Jo206

Prisstödet till rennärigen

Under ett antal år har prisstödet till rennärigen inte följt uppjusteringarna av Norrlandsstödet. Prisstödet per ren höjdes 1984/85 till 190 kr. och var oförändrat 1985/86. Stödet sänktes därefter 1986/87 till 160 kr. per kontrollslaktad ren. 1987/88 var stödet 180 kr. Under denna tidsperiod var totalsumman för utbetalda pristillägg i huvudsak oförändrad. Under samma tidsperiod höjdes Norrlandsstödet med 31,7 % (1985/86), 27,95 % (1986/87), och ca 25 % (1987/88). Förslaget i årets budgetproposition innebär att prisstödet till rennärigen uppräknas med 3 %. Detta kan ske genom den höjning som föreslås av anslaget främjande av rennärigen (B 9). De 3 procenten är lika med uppräkningsgraden av prisstödet till jordbruket i norra Sverige.

I rådande budgetläge torde det inte vara möjligt att helt återhämta eftersläpningen när det gäller prisstödet till rennärigen. Det måste dock vara motiverat att göra en engångsuppräkning av förra årets anslag med ca 10 % utöver regeringens förslag för att i någon mån kompensera för tidigare uteblivna ökningar. Motiv för en sådan åtgärd finns i och med att prisstödet till rennärigen tidigare uppräknats analogt med Norrlandsstödet – en modell som regeringen nu vill återinföra.

Till följd härav föreslås att anslaget främjande av rennärigen (B 9) höjs med 2,4 milj. kr. utöver vad regeringen föreslagit till 27 769 000 kr.

Mark, vatten och miljö

Vår generation har större tekniska möjligheter än någon före oss att skövla och förstöra. Vi har dock samtidigt större kunskap och möjligheter att skydda, bevara och återställa. Folkpartiet har i sin miljövärdsmotion ingående behandlat frågor som rör våra möjligheter att värna naturen. Dessa problem hör intimt samman med möjligheterna till fortsatt renskötsel. Folkpartiet fortsätter sitt arbete för bevarandet av fler fjällnära skogar och anför i miljömotionen att skyddet av dessa skogar bör förstärkas. En utgångspunkt skall då vara att områden av stort värde för naturvård och rennäring skall sparas.

Hemställan

Mot bakgrund av det ovan anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en samlad statlig rennäringspolitik.
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om statens ansvar för ersättningar på grund av radioaktivt nedfall.

3. att riksdagen anslår 800 000 kr. för budgetåret 1988/89 för genomförande av en undersökning av Tjernobyl-olyckans effekter för den enskilda människan i enlighet med vad som anförts i motionen,

Mot. 1987/88

Jo206

4. att riksdagen till *Främjande av rennäringen* för budgetåret 1988/89 anslår 2,4 milj. kr. utöver vad regeringen föreslagit eller således 27 769 000 kr.

Stockholm den 18 januari 1988

Lars Ernestam (fp)

Anders Castberger (fp)

Bengt A Klang (fp)

Leif Olsson (fp)

Kerstin Ekman (fp)